

FIN-FSA
FINANSINSPEKTIONEN

Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2022

Innehåll

Direktionen	3
Läget på finansmarknaden	4
Finansinspektionens strategi 2020–2022	9
Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2022	10
Uppnåendet av Finansinspektionens mål för 2022	16
1 Tillsyn som förändras med omvärlden	16
2 Högklassig och effektiv	24
3 Sakkunnig och uppskattad	27
Årligt hörande av finansmarknaden	29
Bankfullmäktiges berättelse 2021	31
Bedömning av ändringarna i tillsynen och tillsynsavgifterna 2023	36

När årtalet inte explicit nämns i texten avses 2022.

Bankfullmäktiges roll i tillsynen av Finansinspektionen

Bankfullmäktige övervakar den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet. I övervakningen av ändamålsenligheten bedömer bankfullmäktige hur det i lagen föreskrivna målet för verksamhet har förverkligats. Vid övervakningen av den allmänna effektiviteten i verksamheten följer bankfullmäktige framför allt med personalutvecklingen och den allmänna budgetutveckling i förhållande till Finansinspektionens uppgifter samt ändringar som föranleds av lagsiftningens eller marknads utveckling.

Direktionen

Direktionens sammansättning 2022

ordförande

Marja Nykänen, vice direktionsordförande, Finlands Bank

vice ordförande

Leena Mörttinen, understatssekreterare, finansministeriet, till 8.12.2022

vice ordförande

Pauli Kariniemi, avdelningschef, finansministeriet, från 9.12.2022

Heli Backman, avdelningschef, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet, till 8.9.2022

Minna Lehmuskero, övermatematiker, social- och hälsovårdsministeriet, från 9.9.2022

Lasse Heiniö, filosofie kandidat, försäkringsmatematiker (SGF)

Leena Kallasvu, ekonomie magister

Vesa Vihriälä, arbetslivsprofessor i ekonomi, Helsingfors universitet, till 2.6.2022

Martti Hetemäki, arbetslivsprofessor i ekonomi, Aalto-universitetet, Helsingfors universitet, från 9.9.2022

Suppleanten till Marja Nykänen var avdelningschef **Katja Taipalus**. Suppleanten till Leena Mörttinen var lagstiftningsrådet, enhetschef **Janne Häyrynen** till 14.11.2022. Suppleanten till Pauli Kariniemi var lagstiftningsrådet **Paula Kirppu** från 9.12.2022. Suppleanten till Heli Backman var övermatematiker **Minna Lehmuskero** till 8.9.2022. Suppleanten till Minna Lehmuskero var direktör **Jaana Rissanen** från 9.9.2022.

Direktionens roll

Direktionen uppställer de särskilda målen för Finansinspektionens verksamhet och beslutar om riktlinjerna för verksamheten samt styr och övervakar måluppfyllelsen och iakttagandet av riktlinjerna. Därtill behandlar direktionen bland annat Finansinspektionens årliga budget och underställer den Finlands Banks direktion för fastställelse. Enligt 10 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) ska Finansinspektionens direktion minst en gång per år lämna bankfullmäktige en berättelse över målen för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen inklusive en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de väntade förändringarna kräver.

Läget på finansmarknaden

finanssektorns verksamhetsomgivning skedde en betydande förändring under berättelseåret. Rysslands attack mot Ukraina ledde till en höjning av energipriserna och en snabbt stigande inflation till en nivå som inte hade upplevts på flera decennier. Till följd av detta inledde många centralbanker globalt en åtstramning av penningpolitiken efter en lång stimulerande period. Centralbanker höjde sina styrräntor flera gånger och meddelade att de småningom avstår från olika köpprogram. Vid sidan av den osäkra tillgången till energi sänkte även andra produktionsflaskhalsar som orsakats av coronapandemin konsumenternas förtroende och försvagade företagens utsikter. Den ekonomiska tillväxten försvagades och flera ekonomier drabbades av hotbilder om recession mot slutet av berättelseåret.

Förändringen i penningpolitiken, den fortsatta coronapandemin och osäkerheten som orsakats av Rysslands anfälls krig ledde till en mycket snabb höjning av marknadsräntorna och en försvagning av det allmänna risksentimentet. Penningmarknadens osäkerhet syntes bl.a. som en åtstramning av finansieringsförhållanden och en ändring i prissättningen av penningmarknadsinstrument. Till exempel räntorna på euroområdet 10-åriga statsobligationer och i synnerhet kreditriskpåslag (s.k. CDS spreads), som beskriver kreditrisken för företag med hög kreditrisk, steg. Samtidigt föll aktieindex som beskriver aktiekursutvecklingen i de viktigaste ekonomiska områdena. Höjningen av energipriser och levnadskostnader ökade oron för bl.a. hushållens, husbolagens, företagens och staternas skuldållbarhet.

Den ekonomiska tillväxten avtog under berättelseåret även i Finland, även om företagens situation och investeringar alltjämt låg på en rimlig nivå. Konjunkturvändningen syntes dock starkt i förtroendeindikatorer av olika slag. Företagens och konsumenternas förtroende för ekonomin försvagades till den lägsta nivån under mätningshistorian. Mot slutet av året sjönk priserna på gamla aktielägenheter, det lyftes färre bostadslån än under de senaste åren och antalet bostadsköp sjönk. Därtill minskade bostadsbyggandet, när antalet inledda byggnadsprojekt och beviljade byggtillstånd sjönk. Hushållens skuldsättning fortsatte att växa, när skulderna ökade snabbare än inkomsterna.

Osäkerheten kring ekonomins utveckling är alltjämt stor. Den försvagade verksamhetsomgivningens samtliga inverknings på olika sektorer av ekonomin eller på hushållens och företagens beteende kan inte än skönjas.

På längre sikt utmanas finanssektorns aktörer av inte bara den ostabila ekonomiska verksamhetsomgivningen utan även av långsiktiga förändringstrender såsom klimatförändringens inverknings (ESG-risker¹) och åtgärder som strävar efter deras bekämpning, demografiska förändringar, digitaliseringen, nya tekniker, produkter och verksamhets sätt (t.ex. molntjänster och kryptotillgångar) samt cyberrisker.

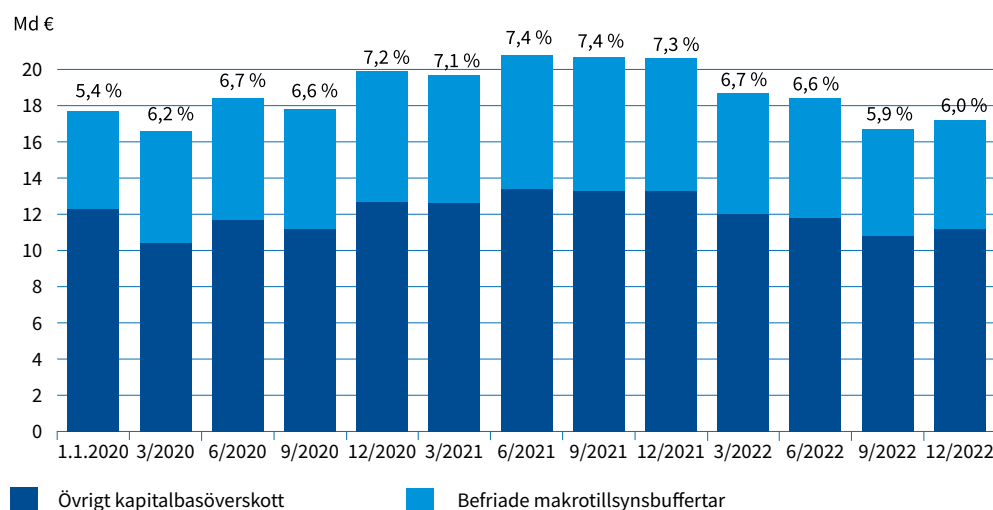
¹ ESG = Environmental, Social and Governance.

Banksektorns kapitaltäckningsställning förblev stark – ökningen av räntenettot höjde resultatet

Banksektorns kapitaltäckningsgrader försvagades något under berättelseåret. Detta berodde främst på vinstutdelningen, som sänkte kapitalbasen. Å andra sidan ökade räkenskapsperiodens resultat kapitalbasen, och det skedde inga betydande förändringar i riskvägda fordringar. Trots att kapitalbasöverskottet i förhållande till totala kapitalkraven minskade hade banksektorn alltjämt gott om kapital jämfört med kraven. Kapitaltäckningsgraderna var högre än det europeiska genomsnittet under året.

Banksektorns rörelsevinst var mindre än året innan. Det osäkra marknadsläget återspeglades på värdepappersrelaterade inkomstposter. Å andra sidan stärkte höjningen av räntenivån räntenettot, och dess andel av den totala avkastningen steg ytterligare. Nedskrivningar var alltjämt måttliga och det fanns inga märkbara tecken på försvagning i kreditstockens kvalitet. Under berättelseåret var banksektorns oreglerade krediter i förhållande till kreditstocken alltjämt bland de lägsta i Europa.

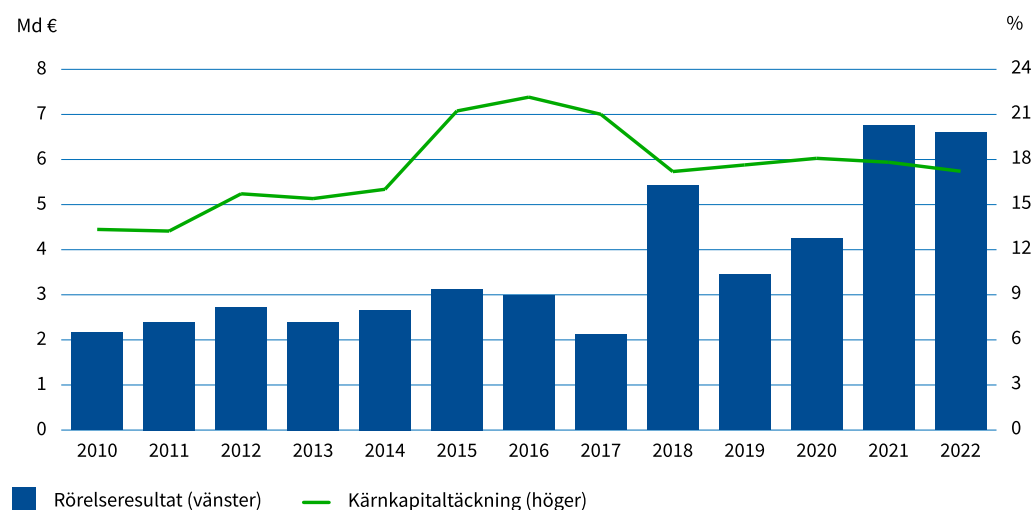
Finska bankers kapitalbasöverskott jämfört med kapitalkraven

- Ovanför kolumnerna buffertens storlek i förhållande till riskvägda poster.

Källa: Finansinspektionen

Den inhemska banksektorns rörelseresultat och kärnkaptaltäckning

Källa: Finansinspektionen

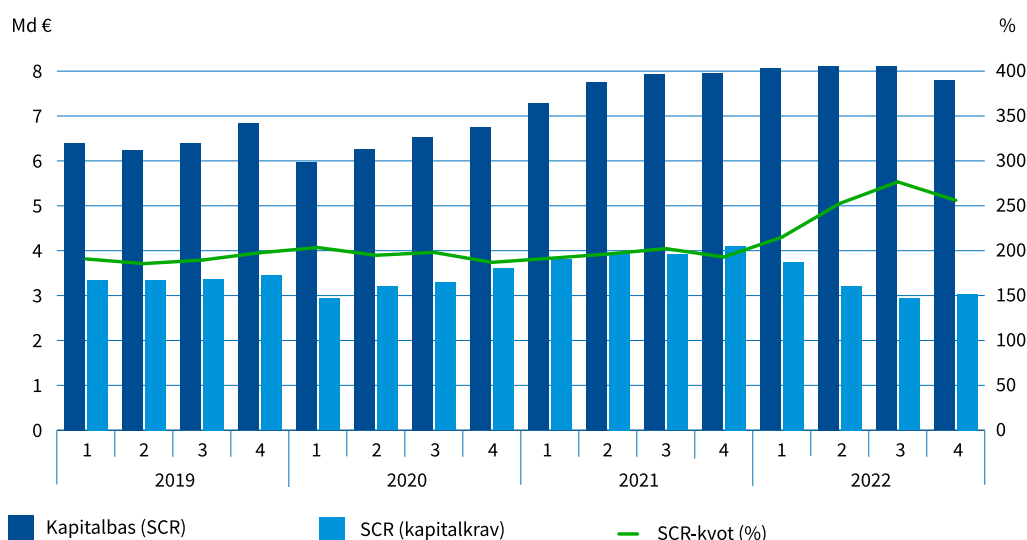
Livförsäkringsbolagens solvens förstärktes medan lönsamheten försämrades

Livförsäkringssektorns solvensgrad förbättrades betydligt 2022 på grund av ökningen av räntenivå och investeringarnas värdesänkning. Solvenskapitalkravet (Solvency Capital Requirement SCR) sjönk märkbart från året innan. Samtidigt minskade bolagens kapitalbas något. Trots att kapitaltäckningsgraden förstärktes förblev skillnaden mellan livförsäkringssektorns tillgångar och skulder dock på samma nivå.

Livförsäkringsbolagens investeringar var klart förlustbringande, men aktieinvesteringar återhämtade sig en aning mot slutet av året. Fastighetsinvesteringar gav alltså bra avkastning under året, men avkastningen sjönk under årets sista kvartal.

Livförsäkringens premieinkomst föll och de betalade ersättningarna växte 2022. Den höga inflationen och förlustbringande investeringsmarknaden påverkade försäljningen av investeringsförsäkringar negativt. Riskförsäkringarna växte alltså stabilt.

Solvensställning i livförsäkringsbolag

Källa: Finansinspektionen

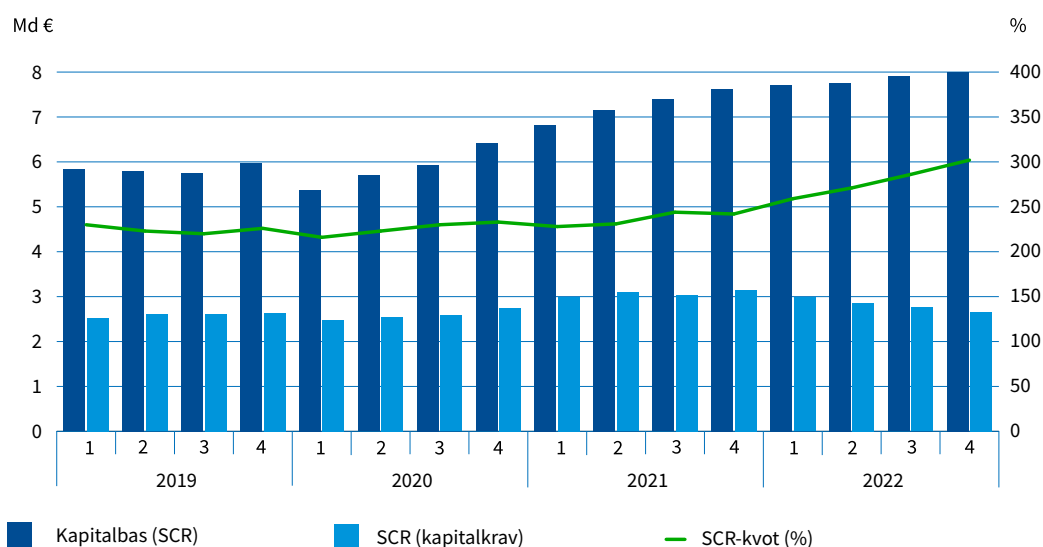
Höjningen av räntenivån stärkte skadeförsäkringsbolagens solvens

Skadeförsäkringssektorns solvensgrad stärktes kraftigt under året, även om investeringar gick på förlust. Solvensen stärktes av såväl kapitalbasökningen som sänkningen av solvenskapitalkravet. En orsak till ökningen av kapitalbasen var sänkningen av försäkringsansvarens marknadsvärde med anledning av den branta höjningen av räntenivån till den lägsta nivån sedan 2016, då Solvens II-regelverket trädde i kraft. Solvensen stärktes också på grund av det minskade kapitalkravet till följd av nedgången i marknadsvärdet på aktier och försäkringsansvar.

Investeringsintäkterna var negativa. På grund av den branta höjningen av räntenivån och sänkningen av aktiernas marknadspriser var bägge aktier och ränteinvesteringar förlustbringande; bara fastighetsinvesteringar gav avkastning.

Växande ersättningskostnader försvagade försäkringsrörelsens resultat. Efter pandemin har människorna övergått från distansarbete till hybridarbete, och detta har ökat ersättningskostnader från fordonsförsäkringar och antalet olyckor under arbetsresor. Stora skador ökade ersättningskostnader från egendomsförsäkringen och avbrottsförsäkringen. Lönsamhetens nyckeltal, dvs, totalkostnadsprocenten exklusive inverkan av ändringarna i beräkningsgrunder, försvagades från nivån vid utgången av 2021, som var bättre än i genomsnitt.

Solvensställning i skadeförsäkringsbolag

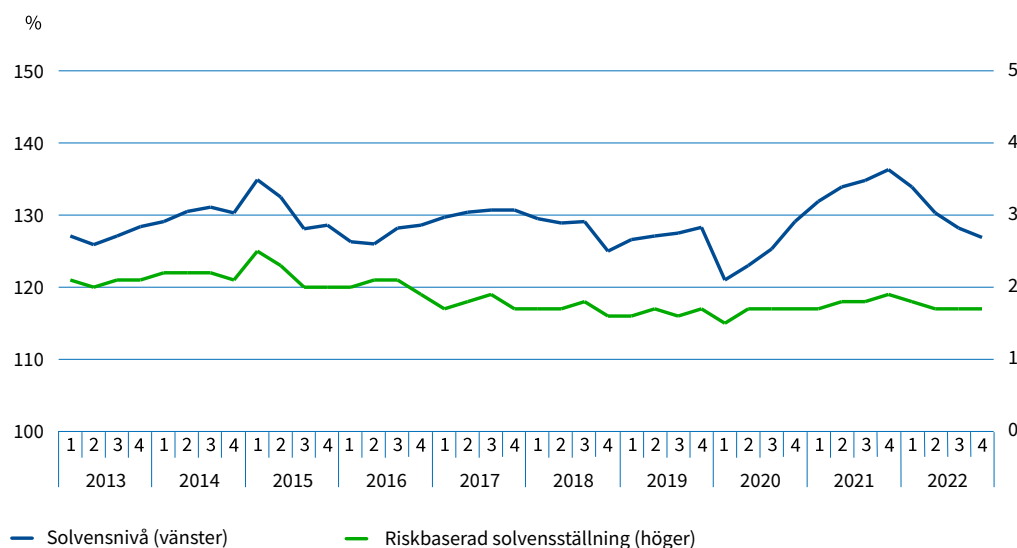
Källa: Finansinspektionen

Värdet på investeringstillgångar föll och försvagade arbetspensionssektorns solvens

Arbetspensionssektorns avkastning på investeringar var negativ med undantag av berättelseårets sista kvartal, vilket överensstämde med den allmänna utvecklingen på finansmarknaden. Arbetspensionssektorns solvens försvagades i och med att värdet på investeringstillgångarna föll. Värdet på investeringstillgångarna påverkades framför allt av den negativa avkastningsutvecklingen av noterade aktier och masskuldebrev. Avkastningen från icke-likvida investeringsobjekt, till exempel investeringar i fastigheter, var positiv, vilket balanserade totalavkastningens utveckling. Den riskbaserade solvensställningen försvagades när solvenskapitalet, som hade sjunkit med anledning av investeringsverksamhetens förlust, föll i förhållande till solvensgränsen. Solvensställningens förändring lindrades av solvensgränsens minskning, som berodde på ändringarna i investeringstillgångarnas storlek och riskgrad.

Arbetspensionssektorns lönesumma växte från året innan.

Utveckling av arbetspensionssektorns solvens 2013–2022

— Solvensnivå (vänster)

— Riskbaserad solvensställning (höger)

Källa: Finansinspektionen

I och med den lagändring som trädde i kraft i början av 2017 är solvensställningen för åren 2017–2022 inte jämförbar med de föregående åren.

Solvensgraden beräknas genom att dividera pensionsmedlen med ansvarsskulden.

Solvensställningen är förhållandet mellan solvenskapitalet och solvensgränsen.

Finansinspektionens strategi 2020–2022

MISSION: Vi främjar den finansiella stabiliteten, förtroendet för finansmarknaden och skyddet av kunder och investerare samt värnar om försäkrade förmåner.

VISION: Effektiviteten i vår tillsyn ligger på europeisk spetsnivå.

Förnyelseinriktad

Ansvarsfull

Resultatinriktad

Tillsammans

Tillsyn som speglar omvärldsförändringarna

- Vi inriktar vår tillsyn efter tillsynsobjektets risker och den aktuella frågans betydelse
- Vi tar hänsyn till digitaliseringsutvecklingen inom finansbranschen i vårt tillsynsarbete
- Vi tar hänsyn till konsekvenserna av klimatförändringen och klimatpolitiken för den finansiella sektorn i vårt tillsynsarbete
- Vi verkar för en förebyggande tillsyn av penningtvättsbekämpning och främjar Finlands goda anseende inom penningtvättsbekämpning
- Vi har god beredskap för eventuella störningar i den finansiella sektorn och i de finansiella tjänsterna

Expertis och gott anseende

- Vår personal besitter gedigen kompetens som stöder våra mål
- Vi har ett nära samarbete med andra myndigheter och utnyttjar intressentgruppernas kompetens inom områden där det inte är ändamålsenligt att förvärva egen djup kompetens
- Vi utnyttjar personalens kompetens flexibelt över organisationsgränserna
- Vårt ledarskap är inspirerande, stöder ett gott arbetsklimat och fokuserar på förändringsledarskap
- Vi är en väl ansedd arbetsgivare för finansiella experter

God kvalitet och effektivitet

- Vi har standardiserade och effektiva processer
- Vi utnyttjar fullödigt både samarbetet med EU-myndigheterna och ECB:s tillsynspraxis i tillsynsarbetet
- Vi använder moderna it-system för att öka tillsynens genomslagskraft och effektivitet
- Vi utnyttjar systematiskt dataanalyser för en ändamålsenlig inriktning av tillsynen
- Vår kommunikation stöder våra strategiska mål

Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2022

Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att kreditinstituten, försäkringsanstalterna, pensionsanstalterna och andra tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls. (1 § i lagen om Finansinspektionen)

Den finska finanssektorn har förblivit solid trots verksamhetsomgivningens försvagning. I den svagare verksamhetsomgivningen har man inom tillsynen fäst särskild uppmärksamhet vid riskhanteringen.

Bankfullmäktige utsåg på sitt möte den 3 juni 2022 juris doktor Tero Kurenmaa till direktör för Finansinspektionen för en femårsperiod från och med den 15 juni 2022. Finansinspektionens direktör byttes ut, när den långvariga direktören Anneli Tuominen utsågs till Europeiska centralbankens tillsynsnämnd.

Genomförande av de strategiska projekten för 2022

Finansinspektionens strategiska projekt framskred på det planerade sättet.

Strategiskt projekt	Situation	Situationens muntliga bedömning
Tillsynen över den alltmer digitala finanssektorn	●	Andra fasens analys, som gällde risker och kontroller i anknytning till nya tekniker, blev färdig. Resultaten presenterades i avdelningarnas ledningsgrupper. Om ärendet publicerades ett tillsynsmeddelande i april. Temabedömningen presenterades för Bankfullmäktige och Finansinspektionens direktion mot slutet av första halvåret. Temabedömningens resultat användes vid planeringen av verksamheten 2023.
Förberedelser inför störningar	●	Målet för projektet 2022 var att slutföra anvisningarna för banktillsynens och försäkringstillsynens förberedelser inför störningar. Anvisningarna för försäkringstillsynens förberedelser inför störningar är färdiga. Gällande särskilda frågor fortsatte försäkringstillsynen att utveckla samarbetet mellan myndigheter, till exempel vid det praktiska genomförandet av det gemensamma ansvaret för lagstadgad skadeförsäkring. Till anvisningarna om förberedelser inför störningar utarbetades anvisningar om krissituationer för filialer av EES-banker ² och SI-institutioner ³ . Därtill utarbetades det anvisningar för betalningsinstitutens krissituationer samt för störningssituationer gällande operativa risker. Projektarbetet för tillsynen över kapitalmarknaden blev färdigt 2021.
Integrering av klimatförändringen i tillsynen	●	Projektet avslutades i slutet av året, och största delen av strategiperiodens mål uppnåddes. Finansinspektionen bl.a. övervakade iakttagandet av informationsskyldigheten i anknytning till finansieringsprodukternas hållbarhetsrapportering, deltog i ECB:s klimattresstest, bedömde bankernas och försäkringsbolagens klimatrisker och ordnade utbildning för tillsynsobjekt och börsbolag under projektets gång. Avdelningarna fortsätter med arbetet gällande bl.a. fastställandet av reformen av föreskrifterna och anvisningarna samt tillsynens miniminivå enligt tillsynssektor.

² EES = Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

³ SI = Significant Institution, bank under ECB:s direkta tillsyn.

Strategiskt projekt Situation Situationens muntliga bedömning

Tillsyn över bekämpningen av penningtvätt	●	<p>Strategin för tillsynen över bekämpningen av penningtvätt blev färdig. Den förnyade bedömningen av den inneboende risken för penningtvätt och finansiering av terrorism samt riskbedömningen av kreditinstitutssektorn publicerades. Inspektionerna och temabedömningarna genomfördes nästan planligt. För försummelser av förebyggande av penningtvätt påfördes fyra administrativa påföljder.</p> <p>Utlåtanden om Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar (MOK⁴) erhöles, men de kunde inte publiceras, eftersom den reviderade lagstiftningen inte trädde i kraft. Finansinspektionen deltog aktivt i kompletteringen av en öppen RP⁵ (utlåtandet gavs 1/23). MOK publiceras när lagstiftningen har trätt i kraft. Satsningarna i sanktionsövervakningen var betydligt större än planerat med anledning av Rysslands anfallskrig. En riskexpert som har specialiserat sig på sanktioner började arbeta på Finansinspektionen 9/22.</p>
Fastställande av tillsynens miniminivå	●	<p>Bank- och försäkringssektorernas soliditetstillsyn genomfördes enligt definitionerna om tillsynens miniminivå, som redan tagits i bruk tidigare.</p> <p>Projektet tillsynens miniminivå blev färdigt. Under projektet fastställdes tillsynens miniminivåer för betalningsinstitut, värdepappersföretag, fondaktörer, värdepapperscentraler, börsen, IFRS-tillsynen⁷ och tillsynen över sekundärmarknaden samt för försäkringsmäklare och ombud. Arbetet fortsätter gällande bankernas uppförandetillsyn, tillsynen över informationsskyldigheten, handelsrapporteringen och finans- och försäkringskonglomerat (Rava⁸). Miniminivån för tillsynen över tillhandahållare av virtuella valutor fastställs när regleringen blir klar.</p>

Genomförande av de strategiska IT-projekten för 2022

Bland de fem IT-projekt som hade prioriterats med tanke på Finansinspektionens tillsynsuppgifter framskred tre enligt planerna.

IT-projekt (Status Grön)

Situation Situationens muntliga bedömning

Utveckling av dataanalys	●	<p>Syftet med projektet är att effektivera och fördjupa analysarbetet som stödjer tillsynen och beslutsfattandet genom att automatisera regelbunden uppföljning och produktion av grafer, göra informationsskällorna mångsidigare samt genom att utveckla nya metoder för analysarbetet. Utvecklingen av analysverktygen framskred enligt planerna. De genomförda satsningarna syntes bl.a. i effektivare hantering av Valtaris⁹ bilder, i minskningen av arbetsmängden för behandlingen av LSI-bankernas¹⁰ tillsynsbedömning samt som utvidgning av tillsynsinformationen.</p>
--------------------------	---	---

⁴ MOK = Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar.

⁵ RP = Regeringens proposition.

⁶ Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och 3 och 20 b § i lagen om Finansinspektionen (RP 236/2021 rd) och (RP 323/2022 rd).

⁷ IFRS = International Financial Reporting Standards.

⁸ Rava = Finans- och försäkringskonglomerat.

⁹ Valtari = Tillsynsobjektens ekonomiska läge och risker.

¹⁰ LSI = Less Significant Institution, bank under Finansinspektionens direkta tillsyn.

IT-projekt (Status Grön)

Situation Situationens muntliga bedömning

Reform av rapporteringssystemet	●	<p>Syftet med reformen av rapporteringssystemet är att erbjuda användarna hos såväl Finansinspektionen som rapportörerna bättre användbarhet, användningssäkerhet och trygghet i förhållande till det gamla rapporteringssystemet. Inom rapporteringssystemets reformprojekt genomfördes introduktionen av plattformen och introduktionen av datainsamlingar enligt den planerade tidtabellen. Introduktionen av nya egenskaper deprioriterades för att det skulle vara möjligt att ta i bruk systemet för rapportörerna inom de planerade tidtabellerna.</p> <p>För systemets kvalitetskontroll användes mer arbete än planerat, eftersom det upptäcktes ett betydligt antal fel i de systemversioner som systemleverantören levererat. Datalagergränssnittet byggdes helt på nytt, eftersom det hade funnits störningar i det gamla gränssnittets användning. Med anledning av detta hade alla rapporter till exempel inte gått till datalagret. Förnyelsen av gränssnittet var inte med i projektets ursprungliga budget.</p> <p>Projektets längd ökades med två månader från den ursprungliga tidtabellen för att garantera att medlemmarna i projektgruppen orkade arbeta och att systemets kvalitet skulle vara hög. I början av 2023 har projektets utveckling avvikit från planerna, vilket gör att dess situationsfärg är gul Q1/2023, då berättelsen publiceras.</p>
Nya tekniker	●	<p>Genom att utnyttja artificiell intelligens (AI) vill vi förbättra kvaliteten och effektiviteten av det krävande expertarbetet på Finansinspektionen. AI-projektet framskred på det planerade sättet. Till projektet ECB/SSM Athena fördes expertis för en AI-baserad textanalys. Utnyttjandet av AI främjades i prospektkontrollsystemet. Därtill främjade man ny IT-praxis som AI-projektet förutsatte, undersökte olika tekniska alternativ för utnyttjandet av AI och genomförde tekniska test som främjar kommande projekt samt ordnade intern utbildning.</p>

Bland de fem IT-projekt som hade prioriterats med tanke på Finansinspektionens tillsynsuppgifter framskred två inte enligt planerna.

IT-projekt (Status Gul)

Situation Situationens muntliga bedömning

Elektronisk ärendehantering – fortsatt utveckling	●	<p>I projektet för den fortsatta utvecklingen av elektronisk ärendehantering läggs det nya ärendehanteringstjänster till Finansinspektionen och dess tillsynsobjekt. Genom att lägga till nya tjänster kan man åstadkomma fördelar t.ex. genom automatisering av behandlingsprocesser, identifiering av användarna och kontroll av auktorisationer samt genom automatisk arkivering av ärenden. Utvecklingen av nya ärendehanteringstjänster framskred inte enligt planerna. Leverantörens resursproblem, korrigeringen av problemen i produktionen och ineffektiv kommunikation med leverantören gjorde utvecklingen långsammare.</p> <p>I projektet genomfördes följande korrigerande åtgärder: Ett fast team med leverantören grundades och arbetsledningen överfördes till Finansinspektionen. Den nya teamstrukturen konstaterades vara välfungerande, och den ökade transparens och effektiverade utbytet av information. Enligt en noggrannare definition och arbetsmängdsbedömning av ett försäkringsmedlarregister, som kommer att genomföras som en ny elektronisk ärendehanteringstjänst, kommer genomförandet att kräva mera resurser än planerat, vilket skjuter fram tidtabellerna för genomförandet av andra nya ärendehanteringstjänster.</p>
Tillsynsmyndighetens arbetsbord	●	<p>Syftet med tillsynsmyndighetens arbetsbord är att bygga för Finansinspektionen ett system med vilket Finansinspektionens tillsynsarbete leds och styrs. Projektet tillsynsmyndighetens arbetsbord framskred inte som planerat. Systemets definitionsprojekt genomfördes enligt planerna 2022 H1. Finansinspektionens direktion godkände projektplanen för helhetsprojektet tillsynsmyndighetens arbetsbord 7/2022. Projektets leveranssätt ändrades under hösten, och till följd av detta flyttades leveransprojektets start framåt med ett halvt år. Under senhösten ordnades de externa resurserna för projektet och projektbeskrivningen uppdaterades. Den uppdaterade projektbeskrivningen godkändes av direktionen i januari 2023, och enligt den ändras projektets tidtabell som helhet eller budget inte från projektplanen 7/2022. Under hösten framskred systemets definitioner och en prototyp av tillsynsobjektets vy genomfördes. Med hjälp av prototypen kan systemets användarupplevelse ständigt förbättras.</p>

Utfallet av Finansinspektionens kritiska framgångsfaktorindikatorer

Finansinspektionens mätare mäter utfallet av de kritiska framgångsfaktorindikatorerna. Resultatet av framgångsfaktorindikatorerna kalkyleras som det vägda medeltalet av resultaten för deras underliggande mätare.

Under berättelseåret följde Finansinspektionen med nio framgångsfaktorindikatorer och 24 underliggande mätare. Målvärdet uppnåddes i två av framgångsindikatorerna och i nio mätare. I sju indikatorer och 15 mätare uppnåddes målvärdet inte.

Finansinspektionen påförde tre påföljdsavgifter och två ordningsavgifter samt gav två offentliga varningar under berättelseåret. Behandlingstiden av ett beslut om ordningsavgift överensstämde inte med målet. Orsaken till att målet inte uppnåddes var personalomsättningen och bristen på resurser vid behandlingen av sanktionsärenden. Tillämpningen av den uppdaterade sanktionsprocessen inleddes under året. Målet är att effektivisera behandlingen av sanktionsärenden.

Finansinspektionens kritiska framgångsfaktorer

Effektivitet (vision, mission & värden)	● Strategiska projekt	● Proaktiv kommunikation	● Kundernas förtroende för finanssektorn
Tillsyn som förändras med omvärlden	● Satsning på riskbaserad tillsyn	● Utfallet av riskbaserad tillsyn	
Högklassig och effektiv	● Högklassiga & effektiva interna processer	● IT-system som stödjer tillsynen	
Sakkunnig och uppskattad	● Sakkunnig och välmående personal	● Uppskattad arbetsgivare	

Finansinspektionens mätare 2020–2022 (1/2)

Effektivitet (vision, mission & värden)	Genomförande av strategiska projekt enligt plan		Antalet medieträffar på basis av FI:s meddelanden	Kundernas förtroende för bank- och försäkringssektorn (EPSI Rating)
			Medeltalet i användarfrågan om FI:s nättjänst	FIN_FSA-Twitter-kontots genomslag
Tillsyn som förändras med omvärlden	Arbetstidens fördelning (tillsyn vs. annat arbete)	Utfallet av tillsynens minimivåplan	Utfallet av tillsynsmyndighetens bedömningar	%andel av slutförda inspektioner och temabedömningar som riktas till penningtvätt och finansiering av terrorism samt ändringar som föranleds av finanssektorns digitalisering och klimatförändringen
	Inspektionernas andel av tillsynsarbete	Inspektionernas utfallsgrad	Temabedömningarnas utfallsgrad	

Finansinspektionens mätare 2020–2022 (2/2)

Högklassig och effektiv	Sanktionsärendens behandlingstid	Hur väl besluten håller i förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen	Tillsynsobjektens respons på inspektioner	
	Internationella organisationers bedömningar och ESA peer review om FI:s verksamhet		Genomförandet av IT-projekt enligt plan	
Sakkunnig och uppskattad	Utfallsgrad av personliga utvecklingsplaner	Kunskapskartläggningens brister i kunskaper täckta	Placering i Universum Finlands undersökning om arbetsgivarimage	
	Ledarskapsindex	Sjukfrånvaron	Antalet relevanta rekryteringsansökningar	Personalomsättning

Genomförandet av målen för strategiperioden 2020–2022

Samband med utvecklingsprojektet för Finansinspektionens nya strategi för åren 2023–2025 bedömdes det hur målen för strategiperioden 2020–2022 har förverkligats. Det goda framskridandet av de strategiska projekten 2022 betyder att målen för substansärenden som lyfts fram i strategin uppfylldes och projekten kunde slutföras under berättelseåret.

Även de övriga målen i strategin, dvs. sakkunnig och uppskattad samt högklassig och effektiv, har förverkligats relativt väl. Målen inom temat sakkunnig och uppskattad, dvs. samarbetet med intressentgrupper, utnyttjandet av personalens expertis över avdelningsgränser och uppmuntrande chefsarbete, uppnådde sina planliga mål, även om dessa teman naturligtvis utvecklas kontinuerligt. De två övriga målen inom temat, personalens starka expertis och uppskattad arbetsgivarimage, uppfylldes inte till alla delar, och deras utvecklingsarbete kommer att fortsätta under den nya strategiperioden.

Utnyttjandet av myndighetssamarbetet inom tillsynen, som ingår i temat högklassig och effektiv, har förverkligats enligt planerna. De övriga målen inom detta tema, dvs. effektiva processer, IT-system, utnyttjande av dataanalys och kommunikation som stödjer våra strategiska mål, har inte till alla delar framskridit enligt planerna under strategiperioden. Utvecklingen av dessa mål fortsätter 2023.

Uppnåendet av Finansinspektionens mål för 2022

1 Tillsyn som förändras med omvärlden

Den finska finanssektorn förblev solid trots verksamhetsomgivningens försvagning. Förändringarna i verksamhetsomgivningen beskrivs närmare i kapitlet Finanssektorns läge och risker.

Finansinspektionen övervakade kreditrisker, situationen på refinansieringsmarknaden och likviditetsrisker, IT- och cyberrisker, marknadsrisker och värderingsfrågor, riskhantering och ledningssystem samt börsbolagens regelbundna och kontinuerliga informationsskyldighet på effektiverat sätt.

Banksektorns kreditförluster och antalet problemkrediter förblev måttliga, men verksamhetsomgivningens osäkerhet ökar risken för en ökning av kreditförluster och problemkrediter på längre sikt. Dessutom utsätter banksektorns beroende av marknadsfinansiering finska banker för förändringar i sentimentet på finansieringsmarknaden och framhäver likviditetshanteringens vikt.

Även i försäkringssektorn förblev situationen stabil trots investeringsmarknadens osäkra utveckling. Försäkringsbolagens resultat och solvens är dock känsliga för förändringar på investeringsmarknaden. Inom tillsynen fästes särskild vikt vid bland annat det hur den höjda räntenivån och inflationen påverkar solvensen och lönsamheten.

Finansinspektionens strategi för åren 2023–2025 förnyades i slutet av berättelseåret för att motsvara förändringarna i verksamhetsomgivningen. I strategin framhävs fyra strategiska teman, dvs. proaktiv och förutsägbar tillsyn, verksamhet som drar nytta av digitalisering, flexibel och förändringsförmögen organisation och ledarskap som stöder expertis.

Verksamhetsomgivningens höjda risker syntes i berättelseårets makrotillsynsbeslut och -kommunikation

Finansinspektionen inledde det gradvisa återinförandet av makrotillsynsbuffertkrav

Den finska kreditinstitutssektorns strukturella systemrisker och sårbarheter är alltså betydande och talar för tillämpningen av kravet på strukturella makrotillsynsbuffertar. Under berättelseåret bedömde Finansinspektionen möjligheter och alternativ att återställa strukturella buffertkrav för att förstärka den finska banksektorns riskhanteringsförmåga.

Finansinspektionen uppskattade under berättelseåret att den tillräckliga totalnivån på makrotillsynsbuffertkraven i en neutral konjunkturumgivning skulle ligga nära nivån före coronapandemin eller litet högre. Uppskattningen baserar sig på Finansinspektionen och Finlands Banks gemensamma stresstestkalkyler för kreditinstitutssektorn samt på forskningslitteratur som bedömer kapitalkravens tillräcklighet. Våren 2020 slopade Finansinspektionen de systemriskbuffertkrav som ställts för finska banker och lättade OP Gruppens O-SII¹¹-buffertkrav för att lindra coronapandemins effekter. Med anledning av denna sänkning av buffertkrav, som genomfördes i början av coronapandemin, underskred totalbeloppet på den finska kreditinstitutssektorns makrotillsynsbuffertkrav under året den totalnivå som anses vara tillräcklig.

Flera internationella myndigheter rekommenderade en förstärkning av kreditinstitutssektorns resiliens under berättelseåret. I september gav Europeiska systemrisknämnden ESRB ut en allmän varning om finansieringssystemets risker inom EU-området och poängterade behovet att upprätthålla och stärka finansieringssystemets riskhanteringsförmåga. Europeiska centralbankens (ECB) råd gav ut ett motsvarande utlåtande i november. Dessutom gav Internationella valutafonden IMF på hösten i samband med sitt Financial Sector Assessment Program, som bedömer det finska finansieringssystemet och riskerna i anknytning till det, ut en rekommendation om att Finlands systemriskbuffertkrav borde höjas när situationen tillåter.

Finansinspektionens direktion beslutade i juni 2022 att höja buffertkraven (s.k. O-SII-buffertkrav) för två systemviktiga kreditinstitut med 0,5 procentenheter. De höjda kraven trädde i kraft i början av 2023. Därtill berättade Finansinspektionen i december att den förbereder sig på att ställa ett systemriskbuffertkrav på högst en procent under första kvartalet av 2023 för att stärka kreditinstitutssektorns riskhanteringsförmåga. Före det slutliga beslutet bedömer direktionen hur förutsättningarna för ställandet av en systemriskbuffert har uppfyllts samt kravets och den prognostiserade ekonomiska utvecklingens inverkan på kreditinstitutssektorn och utlåningen.

Finansinspektionen gav ut en uppdaterad kvar att leva på-rekommendation för att tygla hushållens skuldsättning

Verksamhetsomgivningens förhöjda risker accentuerade betydelsen av finanssektorns och dess kunders starka riskhanteringsförmåga och beredskap. Hushållens historiskt stora skuldsättning i förhållande till de tillgängliga inkomsterna har redan länge identifierats som en av de strukturella sårbarheterna i det finska finansieringssystemet. Hushållens skuldsättning fortsatte att växa också under berättelseåret, och tillväxten väntas fortsätta under de närmaste åren, om ekonomin och räntorna utvecklas enligt prognoserna. När finansieringsförhållanden stramas åt, levnadskostnaderna stiger och de ekonomiska konjunkturerna försvagas, kan framför allt skuldsatta hushålls förmåga att ta hand om sina skulder och upprätthålla konsumtion bli sämre.

Under berättelseåret höll Finansinspektionen den maximala belåningsgraden, dvs. det så kallade lånetaket, på den tidigare nivån på 85 procent för andra än första bostad. Lånetaket sänktes med fem procentenheter 2021. Genom en maximal belåningsgrad som är strängare än den lagstadgade grundnivån vill man tygla ökningen av hushållens skuldsättning och se till att de som tar bolån i sin ekonomi har tillräckliga buffertar ifall lånebetalningsbördan och levnadskostnaderna stiger och säkerhetsvärden sjunker.

¹¹ O-SII = Other Systemically Important Institutions, andra systemviktiga kreditinstitut.

Utöver makrotillsynsbeslut deltog Finansinspektionen under året i beredningen av lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning. I juni gav regeringen sin proposition om lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning till riksdagen. De föreslagna lagändringarna godkändes av riksdagen den 27 januari 2023 och de träder i kraft den 1 juli 2023. Enligt lagreformen ställs det för bostadsbolagslånen andel i nybyggen en övre gräns på 60 procent i förhållande till det skuldfria priset på de bostäder som ska säljas. Därtill ställs det en maximilängd på 30 år för husbolagskrediter som används vid nybyggen och ett förbud mot amorteringsfria perioder under de första fem åren efter att byggnaden blivit färdig. Också återbetalningstiden av bolån begränsas till 30 år.

Finansinspektionen har upprepade gånger betonat behovet att även i lagstiftningen införa en skuldbegränsning som är bunden till hushållens inkomster, till exempel den maximala belåningsgraden, som ingår i det ursprungliga förslag som finansministeriets arbetsgrupp lämnade. ESRB och IMF har rekommenderat att inkomstrelaterade makrotillsynsverktyg ska ingå i den finska lagstiftningen.

Utöver bindande inkomstrelaterade makrotillsynsverktyg som ingår i lagstiftningen har ESRB uppmanat finska myndigheter att vidta icke-bindande åtgärder som riktas till låntagare för att begränsa skuldsättningen tills de bindande verktygen är i kraft. Finansinspektionen har därför från och med september 2020 i samband med det kvartalsvisa makrotillsynsbeslutet uppmanat kreditgivare till återhållsamhet vid beviljandet av sådana krediter som är mycket stora i förhållande till låntagarens inkomster och vars återbetalningstid är längre än vanligt.

Enligt en rekommendation som Finansinspektionen ursprungligen gav ut 2010 ska kreditgivarna omsorgsfullt bedöma låntagarens betalningsförmåga även i en situation där räntan skulle vara sex procent och återbetalningstiden 25 år. Finansinspektionen specificerade sin tidigare rekommendation i juni 2022. I den rekommenderas det att bankerna utöver återbetalningstiden på 25 år och räntan på sex procent bör beakta att bolånetagarnas totala lånekostnader som kalkyleras på det här sättet i regel bör vara högst 60 procent av den sökandes nettoinkomster. I september gav Finansinspektionen närmare anvisningar om genomförandet av rekommendationen. Rekommendationen trädde i kraft i början av 2023.

Syftet med den specificerade rekommendationen är att stävja hushållens skuldsättning och trygga hushållens lånebetalnings- och konsumtionsförmåga i ekonomiska störningar. Den tidigare rekommendationen specificerades eftersom hushållens skuldsättning har fortsatt att öka trots tidigare rekommendationer. I ESRB:s mellanrapport bedömdes Finansinspektionens tidigare rekommendation endast delvis uppfylla ESRB:s rekommendation.

Med rekommendationens dimensionering har man strävat efter att rekommendationen inte betydligt ska begränsa nuvarande utlåningspraxis. Finansinspektionens specificerade rekommendation slopar inte kreditgivarnas bedömningsutrymme i kreditbesluten utan möjliggör begränsade avvikelser från den maximala lånebetalningsbördan utgående från kreditgivarens uppskattning och omdöme. Finansinspektionen rekommenderar att ett kreditbeslut om krediter som överskrider den maximala lånebetalningsbördan på 60 procent ska fattas efter speciellt omsorgsfullt övervägande av låntagarens betalningsförmåga tillsammans med kunden. Kreditgivaren borde dessutom fatta

kreditbeslutet på en högre beslutsfattandenivå. Ett riktgivande referensvärde är att andelen av nya bolån vars stressade skuldbetalningskvot överskrider 60 procent bör uppgå till högst 15 procent av totalbeloppet på nya bolån som kreditgivaren beviljat under ett kalenderår.

Banktillsyn

Finansinspektionen analyserade effekterna av Rysslands anfallskrig på framför allt bankernas kreditrisker. En temabedömning av klassificeringen och nedskrivningsregistreringar av företagskunders problemkrediter på banker under Finansinspektionens direkta tillsyn och de bankvisa inspektionerna stärkte vår syn att finska banker inom detta område har omfattande problem med att följa regleringen. Bristerna har att göra med till exempel identifieringen av lån med flexibla amorteringar, praxis med värderingen av problemkundernas säkerheter samt bedömningen av de kreditförluster som kan väntas. Banker har uppmanats åtgärda bristerna, och genomförandet av dessa åtgärder följs upp som en del av tillsynsmyndighetens regelbundna bedömningar.

Tillsynen över banker under ECB:s tillsyn (SI-banker) baserade sig på prioriteterna i ECB:s¹² banktillsyn. Bland de viktigaste prioriteringarna för finska banker var energikrisens effekter samt beredskapen för klimatrisker. ECB publicerade resultaten av klimatstresstester i juli 2022. ESG-faktorer (Environmental, Social, and Governance) har beaktats i tillsynsmyndighetens bedömningar av SI-banker enligt ECB:s anvisningar.

Finansinspektionen riktade inspektioner av interna modeller i kapitaltäckningskalkyler brett på banker som använder dessa modeller. Dessa inspektioner stärkte uppfattningen om att flera banker alltså har betydande brister i iakttagandet av regleringen om interna modeller. Därför har den nytta som modellerna ger begränsats med tillsynsmyndighetens beslut, genom vilka de riskvikter som bankerna tillämpar i kapitaltäckningskalkyler har höjts.

Temabedömningen av styrelsearbetet på banker under Finansinspektionens direkta tillsyn lyfte fram brister i styrelsearbetet när det gäller utmanandet av den verkställande ledningens förslag till styrelsen, definitionen av riskviljan och säkerställandet av att oberoende kontrollfunktioner är effektiva.

Tillstånden till hypotekbanksverksamhet enligt den nya hypotekbankslagstiftningen beviljades. Banker fortsatte med omstruktureringar: fusioner av medlemsbanker i bankkonsortier fortsatte och banker överfördes mellan bankgrupper. Fellow Bank inledde sin verksamhet i april 2022. Finansinspektionen beviljade de verksamhetstillstånd och deras ändringar som förändringarna förutsatte.

Regeringen gav till riksdagen en lagproposition om uppföljningen av Finnveras finansieringsrisker och Finansinspektionens nya tillsynsuppgifter som har samband med den. Propositionen behandlades dock inte till slut innan vårsessionen 2023 tog slut och kommer därmed att avskrivas när riksdagens valperiod avslutas.

Enligt lagstiftningen som begränsar hushållens skuldsättning och som riksdagen godkände kommer tillsynsansvaret för registrerade kreditgivare och kreditförmedlare

¹² ECB = Europeiska centralbanken.

att övergå till Finansinspektionen från den 1 juli 2023. Finansinspektionen förberedde sig på överföringen av tillsynsansvaret, och arbetet fortsätter i början av 2023.

Försäkringstillsyn

Temabedömningen av verkställande av lagen om pension för företagare (FöPL) visade att det finns betydande brister i processerna för fastställandet av arbetsinkomsten. Arbetspensionsbolagen har i huvudsak fastställt arbetsinkomsten enligt företagarens ansökan, och man kunde inte i besluten upptäcka sådan bedömning från fall till fall att nivån enligt bestämmelserna skulle ha säkerställts. Alla bolag har vidtagit korrigerande åtgärder men verkställandet kräver såväl tekniska ändringar som satsningar på personalresurser, vilket betyder att ändringarna tar tid. Verkställandet följs upp som en del av den kontinuerliga tillsynen. Riksdagen godkände ändringarna i lagen om pension för företagare för att stöda lagens verkställande, och ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Finansinspektionen genomförde effektiverad tillsyn över iakttagandet av tidsfristerna för ersättningsbehandlingen av lagstadgade skadeförsäkringsgrenar med bland annat den rapportering som togs i bruk i början av året. Även om situationen har förbättrats något, uppfyller alla bolag inte än lagens krav. Bolagsvisa tillsynsåtgärder har inletts på basis av uppföljningen.

Tillsynsmyndigheten följde med skade- och livförsäkringsbolagens samt arbetspensionssektorns intäkter från investeringsverksamheten och solvens kvartalsvis. Därtill genomfördes det stresstester gällande marknadsrisker i arbetspensionsförsäkringssektorn. Finansinspektionen utarbetade en temabedömning om försäkringsbolagens risk- och solvensbedömningar gällande anordnandet av investeringsverksamheten och riskhanteringen under hösten 2022. Enligt temabedömningen var försäkringsbolagens risk- och solvensbedömningar i fråga om investeringsrisker i huvudsak minst medelmåttiga. Temabedömningens iakttagelser och material utnyttjas i försäkringsbolagsbolagsvisa tillsynsåtgärder.

I temabedömningen av arbetslöshetskassornas pålitliga förvaltning upptäcktes det brister i verksamheten. Redan under berättelseåret riktade tillsynsmyndigheten inspektioner på upptäckta brister, som gällde bl.a. förvaltningens verksamhetsprinciper, ledningens goda rykte och yrkeskompetens samt outsourcing. Den riktade tillsynen kommer att fortsätta 2023.

Finansinspektionen träffade de tillsynsobjekt i försäkringssektorn som enligt riskbedömningar ansågs vara de viktigaste för att kartlägga åtgärder som orsakats av Ryssland anfallskrig och de höjda riskerna. Direkta exponeringar till Ryssland, Vitryssland och Ukraina är få.

Ombudstillsynen av Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo avslutades. Finansinspektionen beslutade att ombudstillsynen av Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo ska avslutas. Under ombudsmannens verksamhetsperiod vidtog bolaget betydande åtgärder för att utveckla sitt bolagsstyrningssystem. Finansinspektionen ansåg att bolagets sätt att ta hand om sina ärenden hade utvecklats så att ombudstillsynen kunde avslutas.

Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten Eiopa genomförde stresstester om klimatförändringens inverkan på anstalter som tillhandahåller tilläggspensioner. Stresstesterna visade att europeiska tilläggspensionsanstalter är väsentligt utsatta för övergångsrisker. Klimatstressens inverkan på tillgångarna för de finska tilläggspensionsanstalter som deltog i testet var litet mindre än i genomsnitt.

På basis av den 2021 införda tillsynsramen för hållbarhetsrisker (IAIS) kartlades behandlingen av hållbarhets- och klimatrisker i ORSA¹³. Arbetet för att utveckla reglerings- och tillsynsmodeller hos europeiska tillsynsmyndigheter (ESA)¹⁴ fortsätter.

Under berättelseåret ordnades tillsynsmöten med representanter för skade- och livförsäkringsbolag samt arbetslöshetskassor om aktuella frågor inom tillsynen. Därtill träffades representanter för viktiga intressentgrupper regelbundet.

Kapitalmarknadstillsyn

Finansinspektionen följde på effektiviserat sätt med den information som börsbolag gav ut om inverkan av Rysslands anfallskrig. Den effektiviserade uppföljningen av börsbolag med ett svagt ekonomiskt läge fortsatte. Till följd av Rysslands anfallskrig flyttade en del bolag som planerade listning listningen till en senare tidpunkt, vilket inte hade någon betydande inverkan på antalet behandlade prospekt. Den finansiella rapporteringen var utmanande i många bolag som berördes av Rysslands anfallskrig eller dess indirekta konsekvenser. Dessutom stängde finska fonder sina Rysslandsfonder.

I juli publicerade Esma¹⁵ sin sakkunnigbedömning om de nationella tillsynsmyndigheternas prospektkontroller. I bedömningen av Finansinspektionen fästes, som korrigerande åtgärdsförslag, vikt vid genomförandet av den s.k. fyra ögon-principen och det att en avkylningsperiod inte efter slutet av tjänsteförhållandet tillämpas på personer som kontrollerar prospekt.

Finansinspektionen utvecklade det första AI-baserade verktyget för prospektkontroll under verksamhetsåret.

Den energimarknadskris som upplevdes i Europa under berättelseåret och säkerhetskraven på parterna på marknaden för elderivat återspeglades också på Finansinspektionens tillsynsobjekt och börsbolag. Finansinspektionen deltog i sameuropeiska åtgärder för att hitta kort- och långsiktiga sätt att lösa problemen.

Tillsynsmyndigheten fortsatte med att ge ut tolkningsanvisningar om bestämmelser gällande hållbar finansiering och rådgivning till tillsynsobjekt och investerare. Uppbygandet av tillsynen över hållbarhetsrapporteringen fortsatte med de nya europeiska och internationella standardutkasterna som underlag.

I temabedömningen gällande investeringsfonder upptäcktes det att fondernas kostnadsstrukturer är klara och enkla. Till fondbolagens utvecklingsobjekt hör bristen på skriftliga prissättningsanvisningar och det att det inte gick att få en klar bild av den interna prissättningen.

Finansinspektionen utarbetade en temabedömning om värderingen av tillgångar i

¹³ ORSA = Own Risk and Solvency Assessment.

¹⁴ ESA = Europeiska tillsynsmyndigheter, European supervisory authorities.

¹⁵ Esma = Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, European Securities and Markets Authority.

investeringsfonder och specialfonder. Temabedömningen var en del av en gemensam tillsynsåtgärd som koordinerades av Esmå. Iakttagelsen från temabedömningen var att värderingsprocesserna av fondernas tillgångar i huvudsak låg på en rimlig nivå. De viktigaste bristerna hade att göra med värderingsmetoderna av fondernas tillgångar i en exceptionell marknadssituation. Finansinspektionen har förutsatt korrigerande åtgärder av aktörer. Finansinspektionen rapporterar om sina iakttagelser och slutsatser till Esmå och följer med bolagens korrigerande åtgärder.

Tillsynen av värdepappersföretag enligt den nya regleringsramen (IFR/IFD¹⁶) har inletts. Den första rapporten om värdepappersföretagens ekonomiska ställning enligt den nya regleringen har mottagits (om situationen den 31 december 2021) och det kontinuerliga tillsynsarbetet har inletts. Kapitaltäckningsbedömningen i samband med behandlingen av nya ansökningar om verksamhetstillstånd samt ägarprövningsanmälningar har på våren bearbetats att motsvara de nya kraven.

Tillsyn över bekämpningen av penningtvätt

Finansinspektionen övervakade redan i förväg sanktionerna med anledning av Rysslands anfallskrig. I och med de lagreformer som riksdagen behandlar kommer Finansinspektionen att få befogenheter till sanktionernas uppförandetillsyn. Trots att lagändringarna inte än har trätt i kraft, har Finansinspektionen inom ramen för sina nuvarande befogenheter övervakat hur dess tillsynsobjekt följer sanktioner som har ställts med anledning av Rysslands anfallskrig. Lagstiftningen om sanktionerna har fördröjts men ska träda i kraft under våren 2023.

Inspektionerna och temabedömningarna framskred enligt planerna. Under året slutfördes fem inspektioner i anknytning till bekämpningen av penningtvätt som hade inletts tidigare och en inspektion är alltjämt på gång. Under hösten inleddes två nya inspektioner. Inom funktionen Bekämpning av penningtvätt är inspektionskapaciteten cirka fem inspektioner under en 12-månadsperiod.

Finansinspektionens ledningsgrupp godkände tillsynsstrategin för bekämpning av penningtvätt i december. Bedömning av den inneboende risken i bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism blev färdig på våren och kreditinstitutsektorns sektorspecifika riskbedömning på hösten. Enligt Finansinspektionens uppskattning anknyter sig den största inneboende risken med tanke på både penningtvätt och finansiering av terrorism till produkter och tjänster som möjliggör en snabb överföring av tillgångar. Risken är speciellt hög i internationella överföringar av tillgångar i vars genomförande flera olika tjänsteleverantörer delta. De sektorsvisa riskbedömningarna av aktörer på kapitalmarknader och inom virtuella valutor har blivit färdiga för internt bruk. Sammanfattningen av kapitalmarknadsaktörernas riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism publicerades i februari 2023. En temabedömning om onödig begränsning av banktjänster för kunder med hög risk (de-risking) publicerades hösten 2022.

Den kontinuerliga tillsynen riktas bl.a. till deltagandet i helhetsbedömningar som med fasta mellanrum genomförs på nationella banker, arbetet inom tillsynskollegier som etablerats för gränsöverskridande banker under ECB:s direkta tillsyn samt till deltagandet i behandlingen av nya registrerings- och verksamhetstillståndsansökningar.

¹⁶ IFR/IFD = Investment Firms Regulation and Directive.

Standardiseringen av inspektionsverksamheten var ett viktigt utvecklingsobjekt 2022. Ett annat viktigt utvecklingsobjekt och tyngdpunktsområde under berättelseåret var utvecklingen av den riskbaserade verksamheten och fastställandet av tillsynens miniminivå i tillsynsstrategin.

Föreskrifter och anvisningar som specificerar lagstiftningen om bekämpningen om penningtvätt är färdiga och de publiceras efter att lagreformen våren 2023 har trätt i kraft.

Tillsyn över cyber- och ICT-risker

Med anledning av Rysslands anfallskrig följde Finansinspektionen med cybersäkerheten och betalningssystemens funktionssäkerhet på effektiverat sätt. Mot slutet av 2022 ökade överbelastningsangreppen mot finska banker. Bankerna kunde emellertid avvärja dem effektivt, och de påverkade inte nätbanktjänsterna betydligt.

Finansministeriet, Verket för finansiell stabilitet, Finlands Bank och Finansinspektionen skapade i samarbete reservarrangemang för dagliga betalningar. Finansinspektionen deltog i beredningen av lagstiftningen och förberedelserna för kortbetalningslösningar. Beredningsarbetet för finansmarknadens nationella infrastruktur fortsatte 2023.

År 2022 slutfördes en inspektion av ICT- och cyberriskerna på ett betalningsinstitut samt en temabedömning av värdepappersföretagens ICT- och cyberrisker. Som resultat av temabedömningen om hanteringen av värdepappersföretagens IT- och informationssäkerhetsrisker konstaterades det att dessa riskhanteringsprocesser har definierats och att bolagen har ordnat de centrala delarna av hanteringen av IT- och informationssäkerhetsrisker på lämpligt sätt med beaktande av verksamhetens omfattning.

På hösten inledde Finansinspektionen inspektioner av ICT- och cyberriskerna inom två bankgrupper. Dessa blev färdiga i februari och mars 2023. Därtill inleddes temabedömningar för kartläggning av ICT-outsourcingkedjor i finanssektorn (färdig i april 2023) samt för utredning av bedrägeri- och ersättningspraxis inom betaltjänster (färdig i april 2023).

2 Högklassig och effektiv

De IT-projekt som hade prioriterats med tanke på Finansinspektionens tillsynsuppgifter framskred delvis enligt planerna. Utvecklingen av dataanalysen och introduktionen av nya tekniker framskred enligt planerna och rapporteringssystemets reformprojekt nästan enligt planerna. Däremot fördröjdes utvecklingen av nya ärendehanteringstjänster och tillsynsmyndighetens arbetsbord. När det gäller tillsynsmyndighetens arbetsbord ändrades projektets leveranssätt, och till följd av detta flyttades leveransprojektets start framåt med ett halvt år.

Inspektioner, temabedömningar och tillsynsmyndighetens bedömningar

Färdiga inspektioner och temabedömningar	Fördröjda inspektioner och temabedömningar	Annulerade inspektioner och temabedömningar
25 inspektioner 17 temabedömningar	9 inspektioner 4 temabedömningar	3 inspektioner 1 temabedömning

Det genomfördes sammanlagt 25 inspektioner enligt årsplanen 2022. Nio inspektioner fördröjdes och tre annullerades under året. Det genomfördes 17 temabedömningar. Bland temabedömningarna fördröjdes fyra och en annullerades. Annulleringen av inspektionerna berodde på tillsynsobjekten, och därför ingår de annullerade inspektionerna inte i beräkningen av utfallet. Dröjsmålen i inspektioner och temabedömningar 2022 berodde främst på personalresurser samt projektets arbetsmängd, som var större än planerat. De slutförda inspektionerna och temabedömningarna gav betydande iakttagelser om såväl enskilda tillsynsobjekts som finansmarknadens situation och risker.

Inspektionerna och temabedömningarna planeras årligen som en del av tillsynsavdelningarnas verksamhetsplanering. Orsaken till avvikelse från årsplanen är oftast ändringar i tillsynsobjektets verksamhet, omprioriteringen av tillsynsuppgifterna, personalbyten eller en arbetsmängd som är större än uppskattat. En del inspektioner och temabedömningar är beroende av andra myndigheters verksamhet och personal (t.ex. ECB). År 2022 blev den horisontella uppföljningen av inspektionerna och temabedömningarna betydligt noggrannare så att det ska vara möjligt att reagera på eventuella avvikelser i rätt tid. Därtill gjordes projektens arbetstidsplanering samt utfallsuppföljning enhetligare. I och med dessa åtgärder förbättrades inspektionernas och temabedömningarnas utfallsgrad från året innan.

Tillsynsmyndigheters bedömningsplan för 2022 innehåller 18 bedömningar. Under berättelseåret blev 17 av dessa färdiga, och en blev färdig i januari 2023 i enlighet med planen.

Utveckling av uppförandetillsynen

Finansinspektionens uppförandetillsyn utvecklades. Bedömningen av behovet av tillsynsdata gällande uppförandetillsynen och utvecklingen av dess utnyttjande inleddes. När en gemensam manual för uppförandetillsyn utarbetas, kommer även minimi-tillsynsmodellerna i projektet tillsynens miniminivå att beaktas. Utvecklingen av uppförandetillsynen fortsätter under 2023.

Intern kontroll

Projektet för utveckling av intern kontroll, riskhantering och compliancestrukturer framskred nästan enligt planerna. Compliancenätverkets verksamhet kom i gång på våren, och nätverket användes för att göra complianceverksamheten enhetligare, för informationsförmedling och för behandling av särskilda frågor. De principiella riktlinjerna för riskhanteringen och complianceverksamheten samt de etiska verksamhetsprinciperna godkändes på hösten av Finansinspektionens direktion. Riskhanterings utvecklingsarbete fördröjes på grund av dröjsmålet i konkurrensutsättandet av riskhanteringssystemet. Utvecklingen av den interna kontrollen som helhet fortsätter nästa år. Finansinspektionen utvecklade vidare även trygghandlet av kontinuiteten i sin egen verksamhet.

Finlands Banks internkontroll producerar för Finansinspektionen de internkontrolltjänster som den behöver. År 2022 genomförde den fem nationella inspektioner som riktades till Finansinspektionen, och inom ramen för ECBS/SSM-systemet¹⁷ genomfördes en inspektion. Dessutom har den interna kontrollen konsulterat projektet tillsynsmyndighetens arbetsbord sedan 2021. Den interna kontrollen genomför årligen uppföljningsinspektioner av nationella inspektioner och ECBS/SSM-inspektioner.

Begäranden om utredning och administrativa sanktioner

Finansinspektionen lämnade fem begäranden om utredning till polisen, utfärdade fem administrativa påföljder i euro och gav två offentliga varningar.

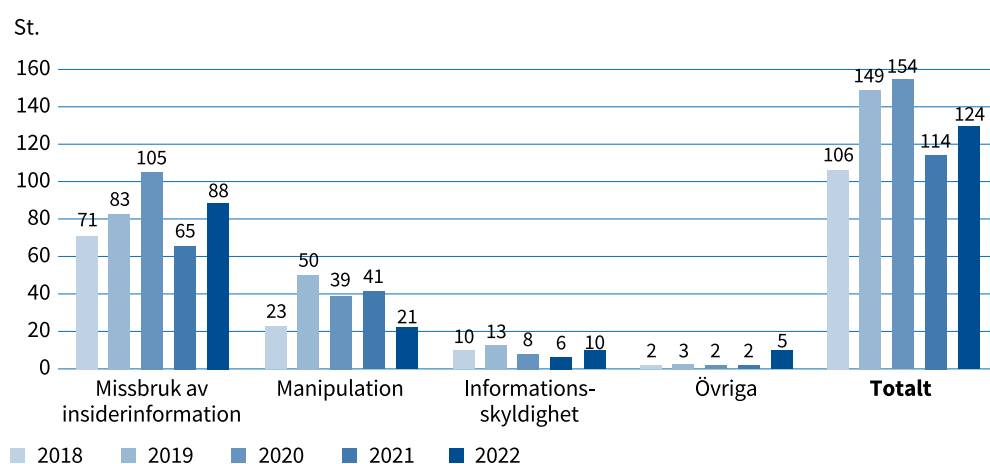
Användningen av den uppdaterade sanktionsprocessen inleddes under berättelseåret. Syftet med den uppdaterade processen är effektiv behandling av sanktionsärenden. Utvecklingsarbetet fortsätter under 2023.

¹⁷ ECBS = Europeiska centralbankssystemet, SSM = Den gemensamma tillsynsmekanismen.

Utredningsfall på värdepappersmarknaden

Under 2022 fortsatte Finansinspektionen med utvecklingen av det egna systemet för tillsynen över marknadsmissbruk. Dessutom informerade Finansinspektionen om förbudet att använda och röja insiderinformation samt om de ärenden som ska beaktas i ett meddelande som innehåller insiderinformation i olika kanaler. Finansinspektionen slutförde 124 tillsynsfall i anknytning till handeln på värdepappersmarknaden och informationsskyldigheten. Under berättelseåret mottog Finansinspektionen från marknaden 173 STOR-anmälningar (Suspicious Transaction and Order Report) om misstänkta transaktioner eller order. En betydande andel av anmälningarna undersöktes eller bedömdes under berättelseåret och en del överfördes till 2023.

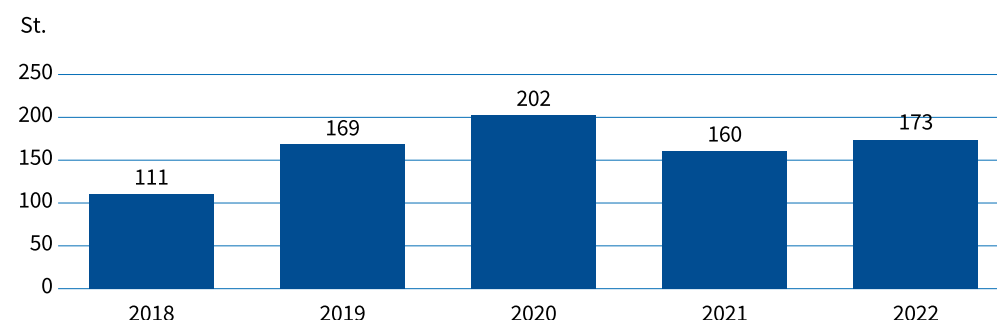
Fall som Finansinspektionen undersökt 2018–2022

Källa: Finansinspektionen

Handelslarm som signal- och analysystemet producerat och som Finansinspektionen har analyserat framgår inte av bilden.

Anmälningar av misstänkta transaktioner och order som mottagit av marknadsaktörer (STOR)

Anmälningar av misstänkta transaktioner och order (STOR; Suspicious Transaction and Order Report, tidigare STR) gäller misstankar om eventuellt missbruk av insiderinformation eller marknadsmanipulation

Källa: Finansinspektionen

3 Sakkunnig och uppskattad

Övergångsperioden som kombinerar när- och distansarbete för Finansinspektionens personal började igen efter en paus, som orsakades av coronapandemin. Erfarenheter från övergångsperioden samlades in i maj med en personalenkät. Dess resultat användes för att utarbeta bestående riktlinjer. Övergångsperioden tog slut i mitten av augusti, då Finansinspektionen började följa de nya principerna för distansarbete. Enligt dem kan distansarbetets andel vara högst 60 procent av arbetstiden. Personal med mobilt arbete utan en fast arbetsplats utgör ett undantag till detta.

Finansinspektionens mediasynlighet

År 2022 täckte Finansinspektionens medieoffentlighet 1 112 artiklar. I en knapp tredjedel av artiklarna var Finansinspektionen den dominerande aktören och en knapp fjärdedel av artiklarna baserade sig på Finansinspektionens meddelanden. Tonen i Finansinspektionens offentlighet var alltjämt i huvudsak neutral.

	2022	2021
Antal medieträffar	1 112	1 317
Antal träffar som baserade sig på Finansinspektionens meddelanden och deras andel av alla träffar	268 / 24 %	269 / 20 %
Andel i vilken Finansinspektionen var den dominerande aktören	29 %	32 %
Andelen träffar som hade en neutral ton av totaloffentligheten	97 %	97 %
Andelen träffar som hade en positiv ton av totaloffentligheten	1 %	1 %
Andelen träffar som hade en negativ ton av totaloffentligheten	2 %	2 %

Samarbetet med europeiska tillsynsmyndigheter och Europeiska centralbanken

Banker under ECB:s tillsyn övervakas av ECB:s och nationella tillsynsmyndigheters gemensamma tillsynsgrupper enligt en etablerad verksamhetsmodell. Finansinspektionen utför cirka 75 procent och ECB 25 procent av tillsynsarbetet. I de finska bankernas inspektioner deltog inspektörer från ECB och andra bankunionsländer, och detta gav betydande stärkning framför allt för inspektioner av IT- och cyberrisker. Det strävades efter bättre effektivitet i övervakningen av kreditinstitut under Finansinspektionens direkta tillsyn genom att maximalt utnyttja ECB:s metodutveckling. I övervakningen av dessa kreditinstitut utnyttjar Finansinspektionen tillsynspraxis som ECB har skapat.

EBA:s arbete gör tillsynspraxisen enhetligare och skapar gemensam reglering inom hela EU. Under berättelseåret accentuerades uppföljningen av coronapandemins effekter och den ESG-ram som skapas för banker alltjämt i EBA:s arbete. Också reformen av resolutions- och kapitaltäckningsbestämmelserna samt lagstiftningsprojekten för genomförandet av EU:s digitala finansstrategi var viktiga projekt på EBA:s arbetslista.

Finansinspektionen deltog i Eiopas och nationella tillsynsmyndigheters samarbete gällande bl.a. utarbetandet av manualer, givandet av utlåtanden och rekommendationer samt utvecklingen av regleringen. De viktigaste regleringsreformerna var reformen av skade- och livförsäkringsbolagens solvensbestämmelser samt en helt ny stimulans- och resiliensram. Behandlingen av dessa reformer är alltjämt halvvägs

inom EU, men det beredande arbetet är redan på gång. Dessa stödjer utvecklingen av enhetlig tillsynspraxis och tryggheten av tillsynens kvalitet inom hela EU. Finansinspektionen utnyttjar detta arbete vid övervakningen av skade- och livförsäkringsbolag samt tilläggs pensionsstiftelser.

Finansinspektionen deltog i samarbetet mellan Esma och andra nationella tillsynsmyndigheter för att bedöma hur Rysslands anfallskrig har påverkat kapitalmarknadens stabila och effektiva verksamhet. Esma publicerade ett meddelande om inverkan av EU-sanktioner i anknytning till Rysslands anfallskrig på prospektkontrollen i samband med emissionen av värdepapper och fäste också uppmärksamhet vid inverkan av den alltför kraftiga volatiliteten på marknaden för energiderivat. Inom samarbetet mellan Esma och nationella tillsynsmyndigheter utarbetades varningar för investerare om användningen av sociala medier samt kryptotillgångar. Under berättelseåret har Esma förnyat sin strategi för att motsvara förändringarna i verksamhetsomgivningen och tar hänsyn till digitaliseringen och det effektiva utnyttjandet av data samt de risker som nya innovationer innebär för investerarskyddet. Motsvarande frågor beaktades även i Finansinspektionens nya strategi. Esmas och nationella tillsynsmyndigheters gemensamma tillsynsåtgärder (common supervisory action, CSA) påverkade under berättelseåret också inriktandet av Finansinspektionens verksamhet, i synnerhet inom tillsynen över värdepappersföretag och investeringsfonder. Med gemensamma tillsynsåtgärder främjas tillsynens enhetlighet i de olika medlemsländerna.

Utveckling av kunnandet och arbetsgivarimagen

Finansinspektionen bemötte behov som kommit fram i kartläggningen av kunnandet genom att ordna utbildning och fästa särskild uppmärksamhet vid frågan i sina ersättningsrekryteringar. I slutet av 2021 startade Finansinspektionen ett utvecklingsprojekt för att skapa en övergripande utbildningskalender och karriärstigsmodell och utvidga myndighetsarbetsrotationen. Implementeringen av utbildningskalendern och utvecklingen av myndighetsarbetsrotationen framskred enligt planerna. Karriärstigsmodellen utvecklades inte helt enligt målsättningen under berättelseåret, och utvecklingsprojektet fortsätter under 2023. Med karriärstigsmodellen vill man stärka Finansinspektionens tillväxtpotential och synliggöra hur man kan utvidga kunnandet i olika uppgifter och därigenom engagera personer att arbeta på Finansinspektionen en längre tid. I projektet klarläggs också de tjänstebenenämningar som är i bruk. Vid utvecklingen av personalens kunnande utnyttjas även tillsynssamarbetet mellan EU-myndigheter, ECB och nationella tillsynsmyndigheter samt deras utbildningsutbud.

I utvecklingsprojektet av arbetsgivarimagen gjordes videofilmer med Finansinspektionens anställda med tanke på rekryteringen. Främjandet av arbetsgivarimagen fortsätter 2023. Programmet Young Professional, som inleddes mot slutet av 2022, fortsatte enligt planerna och tre unga experter arbetade på flera avdelningar.

Under berättelseåret deltog Finansinspektionen tillsammans med Finlands Bank i främjandet av ekonomiskt kunnande i Finland och höll fyra öppna, virtuella föreläsningar för allmänheten på Myntmuséet. Experter deltog under berättelseåret i projektet ungdomarnas ekonomikunskaper, som har koordinerats av Diakonissanstaltens Vamos och som i synnerhet stödjer marginaliserade ungdomar och ungdomar som riskerar att bli marginaliserade gällande skötseln av ekonomiska frågor.

Årligt hörande av finansmarknaden

Utvecklingen av Finansinspektionens verksamhet stöds genom att årligen höra aktörerna på finansmarknaden. Finansinspektionen ordnade det årliga hörandet i maj i panelform.

I de presenterade kommentarerna konstaterades det att aktörerna är nöjda med dialogen med Finansinspektionen, att kommunikationen till exempel i situationen gällande Ryssland har varit aktiv och att det ansågs vara välkommet att resurserna och kunnandet inom tillsynen över bekämpningen av penningtvätt har ökat. I kommentarerna uppskattades riskbaseringen i Finansinspektionens tillsyn, men det ansågs emellertid att all tillsyn som Finansinspektionen utövar ska vara riskbaserad. Med tanke på marknadens pålitlighet ansågs Finansinspektionens åtgärder vara viktiga. Det konstaterades att Finansinspektionen har gett gott om information till marknaden men också varningar om till exempel kryptovalutor och sociala medier. Finansinspektionens satsning på digitaliseringen ansågs vara utmärkt, men det önskades att också tillsynsobjekten ska dra nytta av den. Därtill berömdes webbtjänstens konsumentskyddssida.

Vid hörandet önskades det att Finansinspektionen framöver aktivt kan berätta om frågor som är i sikte. Det ansågs att Finansinspektionens strategi kunde accentuera marknadens effektivitet och likviditet. Betydelsen av europeiskt samarbete i anknytning till regleringen identifierades, och det konstaterades att samarbetet mellan Finansinspektionen och marknadsparterna borde ökas för att effektivera möjligheterna att påverka EU-lagstiftningen i förväg. Det konstaterades att Finansinspektionen kunde lägga ut en del av sitt arbete på entreprenad om det finns skäl att anlita extern expertis. Uppmärksamhet fästes vid tidtabellsfrågor gällande inspektionernas och temabedömningarnas längd samt tidtabellerna för materialbegäranden och tolkningar.

De som hördes påpekade vikten av diskussioner och erhållandet av åsikter på förhand under inofficiella diskussioner. Det önskades också att en tillsynskalender skulle tas i bruk även i annan tillsyn än ECB:s banktillsyn. I den skulle man i början av året specificera de tillsynsåtgärder som kommer att vidtas under året. Vid hörandet lyftes även fram s.k. grå områden inom vilka anvisningar, föreskrifter och rekommendation fyller de luckor eller oklarheter som finns i lagstiftningen. Dylik verksamhet skapar enligt kommenteraren oklarhet om sakernas rättsläge. Betydelsen av tolkningarnas enhetlighet framhövdes och även tillsynens jämlikhet lyftes fram. Det påpekades att alla kundgrupper inte kan använda digitala tjänster och ansågs att tillgången till kontanta medel är viktig.

Finansinspektionens iakttagelser om responsen vid hörandet

Finansinspektionen beaktar den respons som den fått under hörandet i sin verksamhet och i synnerhet i verksamhetsplaneringen och i strategiarbetet. Tyngdpunkten

i utvecklingen av verksamheten 2023 ligger i datastyrd tillsyn och utvecklingen av system och processer som stöder den. Med detta stöds bland annat allokeringen av den riskbaserade tillsynen samt utvecklingen av behandlingsprocesserna, vilket innebär att även tillsynsobjekten kommer att dra nytta av Finansinspektionens satsningar i digitaliseringen. Beskrivningen och utvecklingen av processer effektiviserar behandlingen av ärenden och förkortar därmed också deras behandlingstider. I tolkningarna strävar man efter så snabb verksamhet som möjligt, men det kan ta tid att ge en tolkning till exempel om ärendet är utmanande eller ansökningsmaterialet är bristfälligt. Aktörernas jämlika behandling är ett mycket viktigt mål i Finansinspektionens verksamhet, vilket gäller också ingripandet i försummelse. Detta innebär dock inte att tillsynen alltid riktas på samma sätt till alla tillsynsobjekt; tillsynen baserar sig på en riskbaserad tillsynsmodell och tillsynens miniminivå för olika tillsynsobjekt och sektorer, och i den beaktas aktuella tillsystemen.

I Finansinspektionens uppdaterade strategi 2023–2025 accentueras tillsynens förutsägbarhet, vilket innebär att kommunikationen utvecklas för att utvidga den dialog och förutsägbarhet som intressentgrupperna önskar. En proaktiv debatt med tillsynsobjekten är viktig, och med den kan man på ett konstruktivt sätt bemöta flera av de frågor som lyfts fram vid hörandet.

Under berättelseåret utnyttjades externa konsulter i inspektioner inom banktillsynen.

Syftet med Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar är att ge Finansinspektionens tillsynsobjekt föreskrifter, tolkningar och rekommendationer om iakttagandet av lagar och bestämmelser som utfärdats på basis av dem. Finansinspektionens föreskrifter är bindande rättsregler, som måste följas. Finansinspektionen ger ut föreskrifter enbart med stöd av bestämmelser i lagar som ger behörighet att meddela föreskrifter och inom deras ramar. De anvisningar som presenteras i Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar är Finansinspektionens tolkningar om innehållet i lagstiftningen eller annan förpliktande reglering samt därtill rekommendationer och andra verksamhetsanvisningar som inte är bindande. Anvisningarna innehåller också Finansinspektionens rekommendationer om iakttagandet av internationella anvisningar och rekommendationer.

Finansinspektionen deltar i branschens inhemska och internationella regleringsprojekt genom att bland annat delta i arbetet av statsrådets sektioner och arbetsgrupper, göra lagstiftningsinitiativ samt delta i förberedandet av europeiska tillsynsmyndigheters regleringsstandarder och anvisningar inom ramen för sina resurser. Därtill publicerar Finansinspektionen tolkningar i anknytning till regleringen på sin webbplats.

Finansinspektionen bedömer årligen tillgången till grundläggande banktjänster. Vid bedömningarna fästs det särskild uppmärksamhet vid ställningen av kunder som inte använder digitala tjänster. Finansinspektionen anser att det också är nödvändigt att lagstiftningen som gäller skyldigheten att erbjuda kontantuttagstjänster ska revideras. Finansinspektionen har skickat till finansministeriet i mars 2022 ett initiativ i vilket Finansinspektionen har bett att ministeriet ska bedöma den gällande lagstiftningen och eventuella ändringsbehov för att tillgången till kontantuttagstjänster ska tryggas i hela landet.

Bankfullmäktiges berättelse 2021

I sin berättelse uppmanade bankfullmäktige Finansinspektionen att:

Förbereda sig på tiden efter coronaepidemin, bland annat i fråga om makrotillsynsbestämmelserna, men säkerställa att skärpningen av kraven inte i onödan begränsar bankernas möjligheter att bevilja krediter.

Finansinspektionen uppdaterade sin bedömning om den tillräckliga totalnivån på tilläggskapitalkraven med hjälp av stresstestkalkyler som hade gjorts tillsammans med Finlands Bank. På basis av dem uppskattades det att den tillräckliga totalnivån på makrotillsynsbuffertkraven borde ligga nära nivån före coronapandemin eller litet högre. Finansinspektionen har som en del av det kvartalsvisa makrotillsynsbeslutet bedömt möjligheterna och alternativen för återställande av makrotillsynsbuffertkraven till en helhetsnivå som anses vara tillräcklig.

Finansinspektionens direktion beslutade i juni 2022 att höja buffertkraven (s.k. O-SII-buffertkrav) för två kreditinstitut som är viktiga för det finska finansieringssystemet med 0,5 procentenheter. De höjda kraven trädde i kraft den 1 januari 2023. Därtill berättade Finansinspektionens direktion i december att den förbereder sig på att ställa ett systemriskbuffertkrav på högst en procent för att stärka kreditinstitutssektorns riskhanteringsförmåga under första kvartalet av 2023. Före det slutliga beslutet bedömer direktionen hur förutsättningarna för systemriskbufferten har uppfyllts samt kravets och den prognostiserade ekonomiska utvecklingens inverkan på kreditinstitutssektorn och utlåningen.

Fortsätta att bevaka hushållens skuldsättningsutveckling och i synnerhet husbolagslånens betydelse för den samlade skuldsättningen.

Hushållens skuldsättning och husbolagslånens utveckling följdes upp och bedömdes regelbundet som en del av den kvartalsvisa makrotillsynsprocessen. Hushållens historiskt stora skuldsättning i förhållande till de tillgängliga inkomsterna har redan länge identifierats som en av de strukturella sårbarheterna i det finska finansieringssystemet. Hushållens skuldsättning fortsatte att växa också under berättelseåret, och tillväxten väntas fortsätta under de närmaste åren, om ekonomin och räntorna utvecklas enligt prognoserna. När finansieringsförhållanden stramas åt, levnadskostnaderna stiger och de ekonomiska konjunkturerna försvagas, kan framför allt skuldsatta hushålls förmåga att ta hand om sina skulder och upprätthålla konsumtion bli sämre.

Största delen av finländarnas skulder är alltjämt bolån, även om skuldsättningsgraden har ökat snabbt genom husbolagslån. Ökningen av husbolagslånen har dock under de senaste åren saktats ner jämfört med toppåren. Husbolagslånens utveckling har haft ett starkt samband med konjunktursituationen inom bostadsbyggandet.

Under berättelseåret höll Finansinspektionen den maximala belåningsgraden, dvs. det så kallade lånetaket, på den tidigare nivån 85 procent för andra än köpare av första bostad. Lånetaket sänktes med 5 procentenheter 2021. Genom en maximal belåningsgrad som är strängare än den lagstadgade grundnivån vill man tygla ökningen av hushållens skuldsättning och se till att de som tar bolån i sin ekonomi har tillräckliga buffertar ifall lånebetalningsbördan och levnadskostnaderna stiger och säkerhetsvärden sjunker.

Utöver makrotillsynsbeslut deltog Finansinspektionen under berättelseåret i beredningen av lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning. Regeringen gav den 16 juni 2022 sin proposition till riksdagen om lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning. De föreslagna lagändringarna godkändes av riksdagen den 27 januari 2023 och de träder i kraft den 1 juli 2023. Enligt lagreformen ställs det en övre gräns på 60 procent i förhållande till det skuldfria priset på de bostäder som ska säljas gällande bostadsbolagslånen andel i nybyggen. Därtill ställs det en maximitid på 30 år för husbolagskrediter som används vid nybyggen och ett förbud mot amorteringsfria perioder under de fem första åren efter att byggnaden blivit färdig. Också återbetalningstiden av bolån begränsas till högst 30 år.

Finansinspektionen har upprepade gånger accentuerat behovet att även i lagstiftningen införa en skuldbegränsning som är buden till hushållens inkomster, till exempel den maximala belåningsgraden, som ingår i det ursprungliga förslag som finansministeriets arbetsgrupp lämnade. ESRB och IMF har rekommenderat att inkomstrelaterade makrotillsynsverktyg ska ingå i den finska lagstiftningen. Utöver bindande inkomstrelaterade makrotillsynsverktyg som ingår i lagstiftningen har ESRB uppmanat finska myndigheter vidta icke-bindande åtgärder som riktas till låntagare för att begränsa skuldsättningen tills de bindande verktygen är i kraft.

Enligt en rekommendation som Finansinspektionen ursprungligen gav ut 2010 ska kreditgivarna omsorgsfullt bedöma låntagarens betalningsförmåga även i en situation där räntan skulle vara sex procent och återbetalningstiden 25 år. Finansinspektionens direktion specificerade sin tidigare rekommendation i juni 2022. Den specificerade rekommendationen trädde i kraft den 1 januari 2023. I den rekommenderas det att bankerna utöver återbetalningstiden på 25 år och räntan på sex procent bör beakta att bolånetagarnas totala lånekostnader som kalkyleras på det här sättet i regel bör utgöra högst 60 procent av den sökandes nettoinkomster. Vid beräkningen av lånebetalningsbördan är räntan minst sex procent utom i krediter för vilka långsiktig räntesäkring tillämpas och krediter med fast ränta. Syftet med rekommendationen är att begränsa ökningen av hushållens skuldsättning och trygga hushållens lånebetalnings- och konsumtionsförmåga i ekonomiska störningar.

Rekommendationen specificerar direktionens tidigare uppmaningar till återhållsamhet vid beviljandet av långa och stora lån och motsvarar också bättre än tidigare Europeiska systemrisknämndens rekommendationer om minskningen av sårbarheterna på den finska bostadsmarknaden. Det allmänna syftet med Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar är att främja iakttagandet av god praxis på finansmarknaden. I motsats till Finansinspektionens föreskrifter är anvisningarna och rekommendationerna inte juridiskt bindande rättsregler.

Fästa uppmärksamhet vid tillsynen över arbetspensionsanstalterna och utvecklingen av solvensen i ett läge där strävan att öka intäkterna ökar investeringsrisken.

Arbetspensionsanstalternas solvens och risknivåer följs upp kvartalsvis och vid behov oftare och dessutom bedöms riskförmågan bl.a. genom att göra stresstester. Särskild uppmärksamhet har fästs vid olikvida investeringars värderingspraxis och inverkan av eventuella förluster från olikvida investeringar på arbetspensionsbolagens solvens och riskhanteringsförmåga. Därtill fäster Finansinspektionen vid årssiktet särskild uppmärksamhet vid fastigheternas värdering i arbetspensionsanstalternas bokslut.

Arbetspensionsförsäkringsanstalternas risk- och solvensbedömningar i fråga om ordnandet av investeringsverksamheten och riskhanteringen har analyserats i temabedömningar. I dessa risk- och solvensbedömningar ska pensionsanstalterna bedöma bl.a. inverkan av eventuella värderingsjusteringar på bolagets verksamhet. Iakttagelserna går genom enligt tillsynsobjekt.

Säkerställa tillgången till grundläggande banktjänster och tjänsternas funktion under alla förhållanden samt bevaka att också kunder som inte använder digitala tjänster har tillgång till banktjänster.

Finansinspektionen genomför årligen en utredning av banktjänster genom vilken tillgången till banktjänster och deras prissättning följs upp. Syftet med utredningen är att säkerställa att kundernas rätt till grundläggande banktjänster enligt kreditinstitutslagen genomförs. För att bedöma tillgången till tjänster granskar Finansinspektionen bland annat kontors- och kontantuttagsnätverkets omfattning, prissättningen av grundläggande banktjänster och tillgången till digitala tjänster.

I utredningen om grundläggande banktjänster 2021 bedömde Finansinspektionen att kundernas rätt till lagstadgade grundläggande banktjänster som helhet tillgodoses på adekvat sätt. Tillgången till grundläggande banktjänster är i regel god, men servicen erbjuds i allt större utsträckning i form av olika webb- och distanstjänster. Finansinspektionen konstaterade att den finner det särskilt viktigt att bankerna fäster uppmärksamhet vid att också kunder som står utanför digitala tjänster har tillgång till tillräckliga grundläggande banktjänster till skäliga priser.

Finansinspektionen utredde hur bankerna uppfyller sin skyldighet att tillhandahålla grundläggande banktjänster för de kunder som inte använder digitala kanaler. För de kunder som inte är vana att sköta sina ärenden digitalt tillhandahåller bankerna grundläggande banktjänster i huvudsak på sina kontor och dels per telefon. Som ett sätt att betala räkningar betjänar betalningskuverten i första hand den kundgrupp som inte betalar sina räkningar i nätet eller på kontor. Inom banktjänster är det möjligt att även utnyttja fullmakter.

I mars 2022 skickade Finansinspektionen ett initiativ till finansministeriet där Finansinspektionen begärde att ministeriet utvärderar den gällande lagstiftningen och eventuella ändringsbehov för att säkerställa tillräcklig tillgång till kontantuttagstjänster i hela landet.

Som ett tema i utredningen av grundläggande banktjänster gällande 2022 fortsätter Finansinspektionen alltjämt att utreda hur kunder som inte använder digitala tjänster får grundläggande banktjänster.

Lagen om vissa arrangemang för tryggnad av försörjningsberedskapen inom finansbranschen trädde i kraft den 11 juli 2022. Enligt den förvaltar Verket för finansiell stabilitet ett kontosystem inom försörjningsberedskapen och är personuppgiftsansvarig för systemet. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen består av en kontotjänst och en kortbetalningstjänst. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen används för genomförandet av de betaltjänster som är centrala med tanke på tryggnaden av försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden eller under undantagsförhållanden. Finansinspektionen har aktivt deltagit i reglerings-, planerings- och genomföringsprojekten av dessa reservarrangemang.

Säkerställa att de problem som hänför sig till tillsynen över bekämpningen av penningtvätt åtgärdas fullt ut och att tillsynen är tillräcklig.

Tillsynen över bekämpningen av penningtvätt genomfördes i huvudsak på det planerade sättet. Under året blev bland annat tillsynsstrategin och en reviderad bedömning av den inneboende risken färdiga. Dessutom publicerades en riskbedömning av kreditinstitutssektorn. Inspektionerna och temabedömningarna genomfördes nästan planenligt. Den viktigaste avvikelserna gällde uppdaterade föreskrifter och anvisningar, vars publicering väntar på att lagreformen gällande bekämpning av penningtvätt träder i kraft. Det skulle vara mycket viktigt att godkänna lagreformen så fort som möjligt. Aktionsgruppen för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism (FATF) har upptäckt flera brister i den finska lagstiftningen, och det är nödvändigt att rätta dessa för att landsbedömningen av Finland kan bli positivare. Reformen ger Finansinspektionen rätten att övervaka ekonomiska sanktioner, vilket möjliggör den fullskaliga tillsynen över sanktioner.

Övervaka att de inhemska bankerna följer de sanktioner som införts till följd av Rysslands anfallskrig.

Finansinspektionen följde effektiverat upp finanssektorns situation och verkställandet av sanktioner. EU:s sanktioner är direkt bindande rätt för alla företag som Finansinspektionen utövar tillsyn över, och det är viktigt att sanktionerna följs med tanke på riskhanteringen i företagen i fråga. Finansinspektionen uppmanade företagen under tillsyn att säkerställa att de har uppdaterade system och anvisningar för iakttagande av sanktioner. Särskilt betydelsefullt är samarbetet med kunderna för att utreda grunderna för betalningarna och parterna. Därtill bad Finansinspektionen av vissa tillsynsobjekt närmare utredningar gällande deras sätt att följa sanktioner samt gjorde myndighetssamarbete i fråga om iakttagandet av sanktioner.

Finansinspektionen förberedde sig på lagändringar inom sanktionstillsynen och utvidgningen av sanktionstillsynen genom att rekrytera en sanktionsexpert och utbilda personal.

Genom sina tillsynsåtgärder säkerställa tillräcklig beredskap för cyberpåverkan.

Finansinspektionen riktade effektiviserad uppföljning till det sätt på vilket tillsynsobjekten har förberett sig på cyberrisker. Finansinspektionen uppmanade sina tillsynsobjekt att se till deras skydd mot cyberhot av olika slag är uppdaterade. Finansinspektionen har tidigare genom temabedömningar utrett olika tillsynssektors sätt att hantera IT- och informationssäkerhetsrisker. I utredningarna upptäcktes inga betydande brister i tillsynssektorernas förberedelser inför cyberrisker. Visserligen varierade nivån på förberedelser enligt tillsynsobjektets storlek. Finansinspektionen anser att skyddsåtgärderna är relativt väl uppdaterade. Ett bevis på detta är att överbelastningsangreppen hos företagen under tillsyn har kunnat avvärjas så att deras effekter har förblivit tämligen små.

Som resultat av temabedömningen om hanteringen av värdepappersföretagens IT- och informationssäkerhetsrisker konstaterades det att dessa riskhanteringsprocesser har definierats och bolagen har ordnat de centrala delarna av hanteringen av IT-risker och informationssäkerhetsrisker på lämpligt sätt med beaktande av verksamhetens omfattning.

Finansinspektionen uppmanade tillsynsobjekten att också följa med Cybersäkerhetscentrets lägesbild och information samt påminde att tillsynsobjekten omedelbart ska lämna en anmälan till Finansinspektionen om betydande störningar och fel i tjänster samt om informationssäkerhetsavvikelser och cyberattacker. På basis av den störningsrapportering som Finansinspektionen erhållit har tillsynsobjekten följt rapporteringsuppsmaningen. Till exempel överbelastningsangrepp har rapporterats till Finansinspektionen. Enligt Finansinspektionens iakttagelser följer tillsynsobjekten också med Cybersäkerhetscentrets meddelanden om informationssäkerheten.

Hittills har cyberomgivningen och betalningssystemens funktion varit stabila trots verksamhetsomgivningen och ökningen av geopolitiska risker med undantag av överbelastningsangrepp eller störningar i betalningssystem, vars effekter har varit små. Det förekommer dock nätfiske av nätbankkoder och därför uppmanas banker och bankkunder till försiktighet.

Bedömning av ändringarna i tillsynen och tillsynsavgifterna 2023

Bedömning av ändringarna i tillsynen

En betydande förändring i tillsynen under 2023 är överföringen av tillsynen över andra aktörer inom konsumentkrediter till Finansinspektionen från den 1 juli 2023. Det förväntas inga betydande förändringar i tillsynen under 2023, även om osäkerheten i finansmarknadsomgivningen fortsättningsvis är exceptionellt stark. Inom tillsynen har man berett sig på utveckling som är svagare än väntat, även om tillsynsobjektens soliditet och likviditet hittills har varit bra. Tillsynen baserar sig på en agil modell som anpassar sig till förändringar i verksamhetsomgivningen, även om planeringen sker årligen och också på längre sikt. Finansinspektionen har förmågan att ändra sina planer när situationen ändras, såsom tidigare skett med anledning av Rysslands anfallskrig och coronapandemin.

Uppskattning av ackumulerade åtgärdsavgifter

År 2023 kommer Finansinspektion att ta ut cirka 40,6 miljoner euro i tillsynsavgifter, vilket är cirka 11 procent mer än 2022. Ökningen i behovet av tillsynsavgifter påverkas av att utgiftsbudgeten för 2023 har vuxit med cirka 10 procent och att föregående års överskott minskade med cirka en procent. De viktigaste förändringarna i totalbudgeten jämfört med året innan är ökningen av IT-utgifter och personalutgifter.

Såsom det konstaterats ovan blir andra beviljare av konsumentkrediter under 2023 en ny grupp som är skyldig att betala tillsynsavgifter. Uppskattningen av totalsumman på maximibeloppet av den nya betalningsgruppens tillsynsavgifter är cirka 0,8 miljoner euro. Hälften av detta belopp tas ut under det första året av betalningsskyldighet. Den övriga ökningen av tillsynsavgifterna tas ut av de betalningsskyldiga i förhållande till de nuvarande tillsynsavgifterna. Ökningen av de nuvarande tillsynsobjektens tillsynsavgifter från 2022 är cirka 10 procent.

År 2023 väntas det inte ske några andra betydande förändringar i antalet företag under tillsyn än överföringen av tillsynen över andra konsumentkreditaktörer till Finansinspektionen. Enligt Regionförvaltningsverkets register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån (uppdaterat 13.9.2022) finns det allt som allt 55 aktörer.

I början av 2022 lämnade Finansinspektionen ett initiativ om revidering av lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift till Finansinspektionen. Det är nödvändigt att revidera lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift för att se till att tillsynsavgifterna oavsett bolagsform och val av handlingsmodell allokeras på ett rättvist sätt, för att göra fastställandet av tillsynsavgifterna enklare och för att trygga Finansinspektionens finansiering när tillsynsuppgifterna utvidgas.